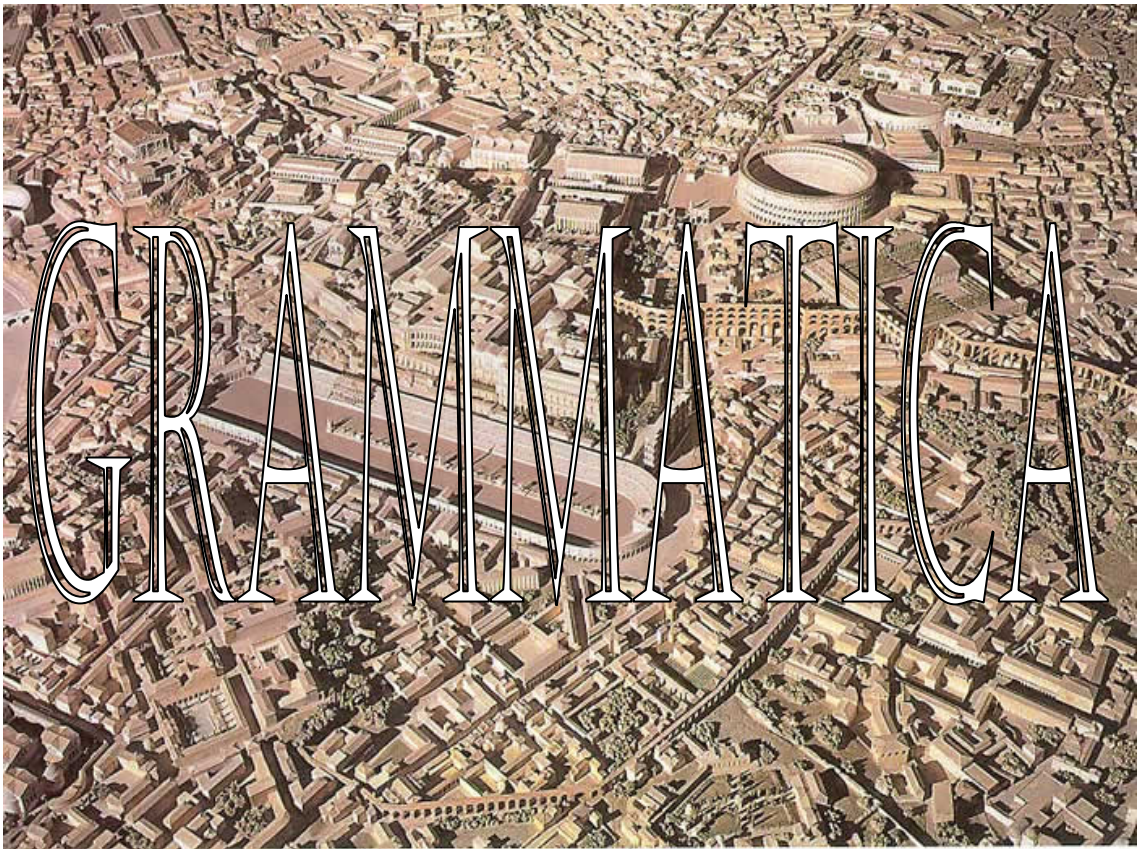

A FLEXIÓN NOMINAL

DECLIN.	SUBSTANTIVOS	
1ª	-a, -ae	maioría de femininos (excepcións que convén coñecer: os nomes de oficios)
2ª	-us, -i	maioría de masculinos (excepcións que convén coñecer: os nomes das árbores)
	-er, -i	
	-ir, -i	
	-um, -i	neutros
3ª	-, -is	masculinos, femininos e neutros (indícase entre parénteses)
4ª	-us, -us	masculinos e femininos (indícase entre parénteses)
	-u, -us	neutros
5ª	-es, -ei	masculinos e femininos (indícase entre parénteses)

TIPO	ADXECTIVOS		
1º	-us/-er, -a, -um	declínase así: -us/-er(2ª) -a (1ª) -um (2ª)	
2º	-is, -e	declínase pola 3ª	
3º	-, -is	declínase pola 3ª	
GRADACIÓN DO ADXECTIVO			
COMPARATIVO	inferioridade	minus... quam	
	igualdade	tam... quam	
	superioridade	-ior, -ius... quam/abl.	declínase igual que un adxectivo do 2º tipo
SUPERLATIVO	-issimus, -a, -um -errimus, -a, -um -illimus, -a, um		declínase igual que un adxectivo do 1º tipo

Cómpre coñecer os seguintes comparativos e superlativos irregulares:

POSITIVO	COMPARATIVO	SUPERLATIVO
bonus, -a, -um	melior, -ius	optimus, -a, -um
malus, -a, -um	peior, -ius	pessimus, -a, -um
magnus, -a, -um	maior, -ius	maximus, -a, -um
parvus, -a, -um	minor, -us	minimus, -a, -um

AS DECLINACIÓNS LATINAS

1ª DECLINACIÓN

CASOS	SINGULAR	PLURAL
NOM (SUX/ATRB)	A	AE
(VOC)		
AC (CD/CC)	AM	AS
XEN (CN)	AE	ARVM
DAT (CI)	AE	IS
ABL (CC)	A	IS

2ª DECLINACIÓN

CASOS	MASCULINOS e femininos		NEUTROS	
	SINGULAR	PLURAL	SINGULAR	PLURAL
NOM (SUX/ATRB)	VS/ER/IR	I	VM	A
VOC	E			
AC (CD/CC)	VM	OS	VM	A
XEN (CN)	I	ORVM	I	ORVM
DAT (CI)	O	IS	O	IS
ABL (CC)	O	IS	O	IS

3ª DECLINACIÓN

CASOS	MASCULINOS E FEMININOS		NEUTROS	
	SINGULAR	PLURAL	SINGULAR	PLURAL
NOM (SUX/ATRB)	?	ES	?	A
(VOC)				
AC (CD/CC)	EM	ES	?	A
XEN (CN)	IS	VM	IS	VM
DAT (CI)	I	IBVS	I	IBVS
ABL (CC)	I/E	IBVS	I/E	IBVS

4ª DECLINACIÓN

CASOS	MASCULINOS E FEMININOS		NEUTROS	
	SINGULAR	PLURAL	SINGULAR	PLURAL
NOM (SUX/ATRB)	VS	VS	V	A
(VOC)				
AC (CD/CC)	VM	VS	V	A
XEN (CN)	VS	VVM	VS	VVM
DAT (CI)	VI	IBVS	VI	IBVS
ABL (CC)	V	IBVS	V	IBVS

5ª DECLINACIÓN

CASOS	SINGULAR	PLURAL
NOM (SUX/ATRB)	ES	ES
(VOC)		
AC (CD/CC)	EM	ES
XEN (CN)	EI	ERVIM
DAT (CI)	EI	EBVS
ABL (CC)	E	EBVS

O VERBO LATINO: FORMAS PERSOAIS

INFECTVM (Tema de Presente)

INDICATIVO PRESENTE

TEMA	V. T./V. U.	C. MOD.-TEMP.	V. T./V. U.	DESINENCIAS
AM-	-A-			ACTIVAS/ PASIVAS
MONE-				
LEG-			-I-/V- ⁶	
AVDI-			-V- ⁶	

PRETÉRITO IMPERFECTO

AM-	-A-	-BA-		ACTIVAS/ PASIVAS
MONE-				
LEG-	-E-			
AVDI-				

FUTURO IMPERFECTO

AM-	-A-	-B-	-I-/-V ⁻⁶	ACTIVAS/ PASIVAS
MONE-				
LEG-		-A⁻¹		
AVDI-		-E-		

SUBXUNTIVO PRESENTE

AM-		-E-		ACTIVAS/ PASIVAS
MONE-				
LEG-				
AVDI-				

PRETÉRITO IMPERFECTO

AM-	-A-	-RE-		ACTIVAS/ PASIVAS
MONE-				
LEG-	-E-			
AVDI-				

PERFECTVM (Tema de Perfecto)

INDICATIVO PRETÉRITO PERFECTO

TEMA	C. MOD.-TEMP.	V. U.	DESINENCIAS
AMAV-			ESPECIAIS
MONV-			
LEG-			
AVDIV-			

PRETÉRITO PLUSCUAMPERFECTO

AMAV-	-ERA-		ACTIVAS
MONV-			
LEG-			
AVDIV-			

FUTURO PERFECTO

AMAV-	-ER-	-O ¹ -/-I-	ACTIVAS
MONV-			
LEG-			
AVDIV-			

SUBXUNTIVO PRETÉRITO PERFECTO

AMAV-	-ERI-		ACTIVAS
MONV-			
LEG-			
AVDIV-			

PRETÉRITO PLUSCUAMPERFECTO

AMAV-	-ISSE-		ACTIVAS
MONV-			
LEG-			
AVDIV-			

DESINENCIAS

ACTIVAS	m/o	s	t	mus	tis	nt
PASIVAS	r	ris/re	tur	mur	mini	ntur
ESPECIAIS	i	isti	it	imus	istis	erunt/ere
IMPERATIVO		ø /to			te / tote	nto

OS VERBOS IRREGULARES LATINOS

SVM, ES, ESSE/FORE, FVI (“ser”, “estar”, “existir”, “haber”)

INFECTVM			
	PRESENTE	PRET. IMPERFECTO	FUTURO IMPERFECTO
INDICATIVO	sum	eram	ero
	es	eras	eris
	est	erat	erit
	sumus	eramus	erimus
	estis	eratis	eritis
	sunt	erant	erunt
SUBXUNTIVO	sim	essem / forem	
	sis	esses / fores	
	sit	esset / foret	
	simus	essemus / foret	
	sitis	essetis /foretis	
	sint	essent / forent	
PERFECTVM			
	PRET. PERFECTO	PRET. PLUSCUAMPERFECTO	FUTURO PERFECTO
INDICATIVO	fui	fueram	fuero
	fuisti	fueras	fueris
	fuit	fuerat	fuerit
	fuimus	fueramus	fuerimus
	fuistis	fueratis	fueritis
	fuerunt / fuere	fuerant	fuerint
SUBXUNTIVO	fuerim	fuissem	
	fueris	fuissem	
	fuerit	fuisset	
	fuerimus	fuissemus	
	fueritis	fuissetis	
	fuerint	fuisissent	

COMPOSTOS DE SVM

absum, abes, abesse, afui (“estar ausente”) adsum, ades, adesse, adfui (“estar presente”) desum, dees, deesse, defui (“faltar”) praesum, praees, praeesse, praefui (“estar á fronte de”)	Cómpre estar atentos á segunda parte da forma verbal que se nos presente. Ex.: abest, adsumus, paeeratis, prodesset, poterant, afuistis, defueram, propositis
possum, potes, posse, potui (“poder”, “ser capaz de”) Hai que fixarse na alternancia pos- / pot-	
prosum, prodes, prodesse, profui (“aproveitar”, “ser útil”) Hai que fixarse na alternancia pros- / prod-	

EDO, EDIS, EDERE / ESSE, EDI, ESVM (“comer”)

INFECTVM		
	PRESENTE	PRETÉRITO IMPERFECTO
INDICATIVO	edo	X
	edis / <u>es</u>	
	edit / <u>est</u>	
	edimus	
	editis / <u>estis</u>	
	edunt	
SUBXUNTIVO	X	ederem / <u>essem</u>
		ederes / <u>esses</u>
		ederet / <u>esset</u>
		ederemus / <u>essemus</u>
		ederetis / <u>essetis</u>
		ederent / <u>essent</u>

VOLO, VIS, VELLE, VOLVI (“querer”)

**NOLO, NOLIS, NOLLE, NOLVI (“non querer”)
MALO, MALIS, MALLE, MALVI (“preferir”)**

INFECTVM						
	PRESENTE			PRET. IMPERFECTO		
INDICATIVO	volo	nolo	malo			
	vis	non vis	mavis			
	vult	non vult	mavult			
	volumus	nolumus	malumus			
	vultis	non vultis	mavultis			
	volunt	nolunt	malunt			
SUBXUNTIVO	velim	nolim	malim	vellem	nollem	mallem
	velis	nolis	malis	velles	nolles	malles
	velit	nolit	malit	vellet	nollet	mallet
	velimus	nolimus	malimus	vellemus	nollemus	mallemus
	velitis	nolitis	malitis	velletis	nolletis	malletis
	velint	nolunt	malint	vellent	nollent	mallent

**EO, IS, IRE, IVI, ITVM (“ir”)
FERO, FERS, FERRE, TVLI, LATVM (“levar”; “soportar”)
FIO, FIS, FIERI, FACTVS SVM (“chegar a ser”)**

INFECTVM						
	PRESENTE			PRET. IMPERFECTO		
INDICATIVO	eo	fero	fio			
	is	fers	fis			
	it	fert	fit			
	imus	ferimus	fimus			
	itis	fertis	fitis			
	eunt	ferunt	fiunt			
SUBXUNTIVO	eam			irem	ferrem	fierem
	eas			ires	ferres	fieres
	eat			iret	ferret	fieret
	eamus			iremus	ferremus	fieremus
	eatis			iret	ferretis	fieretis
	eant			irent	ferrent	fierent

VERBOS DEFECTIVOS E “IMPERSOAIS”

inquam FORMAS: inquam, inquis, inquit	Empréganse para introducir os estilos directos: “Avete, milites”, Caesar ait/inquit
aio FORMAS: aio, ais, ait, aiunt	
for, fari, fatus sum FORMAS: fatur, fatus est, (infinitivo: fari)	Emprégase sobre todo en textos poéticos, co significado de “dicir”
fulget (“lostrega”), pluit (“chove”), tonat (“trona”),	Son verbos que describen fenómenos atmosféricos
oportet (“é preciso”)	
libet (“gusta”, “é agradable”)	
licet (“é lícito”, “está permitido”)	
decet (“cómpre”)	Todos eles constrúense cun pronome persoal en acusativo.
me miseret (“dáme mágoa”)	
me paenitet (“sábeme mal”)	
me taedet (“fártame”)	
me piget (“dáme pena”)	
me pudet (“dáme vergoña”)	

FORMAS NOMINAIS DO VERBO

PARTICIPIOS

<u>VOZ / TEMPO</u>	PRESENTE	PERFECTO	FUTURO
ACTIVA	amans, -ntis (3ª decl.)		amatūrus, -a, -um (= adx. 1º tipo)
	TRAD.: “que ama” ou “amando”		TRAD.: “que amará”
PASIVA		amātus, -a, -um (= adx. 1º tipo)	amandus, -a, -um (= adx. 1º tipo)
		TRAD.: “amado”	TRAD.: “que deve ser amado

INFINITIVOS

<u>VOZ / TEMPO</u>	PRESENTE	PERFECTO	FUTURO
ACTIVA	amare	amavisse	amaturum, -am, -um esse
	TRAD.: “amar”	TRAD.: “amar” / “ <i>haber amado</i> ”	TRAD.: “ir amar” / “ <i>ir a amar</i> ”
PASIVA	amari	amatum, -am, -um esse	amandum, -am, -um esse
	TRAD.: “ser amado”	TRAD.: “ser amado” / “ <i>haber sido amado</i> ”	TRAD.: “deber ser amado

FLEXIÓN PRONOMINAL

PRONOMES PERSOAS

NOM	ego	tu		nos	vos	
AC	me	te	se	nos	vos	se
XEN	mei	tui	sui	nostrum	vestrum	sui
DAT	mihi	tibi	sibi	nobis	vobis	sibi
AB	me	te	se	nobis	vobis	se

DEMONSTRATIVOS DEÍCTICOS

	m	f	n	m	f	n
NOM	hic	haec	hoc	hi	hae	haec
AC	hunc	hanc	hoc	hos	has	haec
XEN	huius			horum	harum	horum
DAT	huic			his		
AB	hoc	hac	hoc	his		
NOM	iste	ista	istud	isti	istae	ista
AC	istum	istam	istud	istos	istas	ista
XEN	istius			istorum	istarum	istorum
DAT	isti			istis		
AB	isto	ista	isto	istis		
NOM	ille	illa	illud	illi	illae	illa
AC	illum	illam	illud	illos	illas	illa
XEN	illius			illorum	illarum	illorum
DAT	illi			illis		
AB	illo	illa	illo	illis		
	SINGULAR			PLURAL		

DEMONSTRATIVOS FÓRICOS

	m	f	n	m	f	n
NOM	is	ea	id	ii	eae	ea
AC	eum	eam	id	eos	eas	ea
XEN	eius			eorum	earum	eorum
DAT	ei			iis		
AB	eo	ea	eo	iis		
NOM	idem	eadem	idem	iidem	eaedem	eadem
AC	eundem	eandem	idem	eosdem	easdem	eadem
XEN	eiusdem			eorundem	earundem	eorundem
DAT	eidem			iisdem		
AB	eodem	eadem	eodem	iisdem		
NOM	ipse	ipsa	ipsum	ipsi	ipsae	ipsa
AC	ipsum	ipsam	ipsum	ipsos	ipsas	ipsa
XEN	ipsius			ipsorum	ipsarum	ipsorum
DAT	ipsi			ipsis		
AB	ipso	ipsa	ipso	ipsis		
	SINGULAR			PLURAL		

RELATIVOS

qui	quae	quod	qui	quae	quae
quem	quam	quod	quos	quas	quae
cuius			quorum	quarum	quorum
cui			quibus		
quo	qua	quo	quibus		
quicumque, quaecumque, quodcumque			O elemento -cumque permanece invariable; o primeiro segmento, como é obvio, declínase como o relativo simple TRADUCIÓN: <u>“calquera que”</u>		
quisquis, quidquid			Só pode aparecer nestas dúas formas (Nom. masc-fem e Nom-Ac neutro) TRADUCIÓN: <u>“calquera que”</u>		
qualis, -e			Declínase como un adxectivo do 2º tipo TRADUCIÓN: <u>“igual que”</u>		

INTERROGATIVOS

quis, quae, quid	A declinación é a mesma do relativo, coa excepción das formas quis e quid TRADUCIÓN: <u>“quen, cal”</u>
qualis, -e	Para a declinación, ver a tabla dos relativos TRADUCIÓN: <u>“cal”</u>
uter, utra, utrum	Declínase como o relativo TRADUCIÓN: <u>“cal dos dous”</u>
O resto dos interrogativos, que os hai, e bastantes, atópanse sen dificultade no dicionario	

INDEFINIDOS

aliquis, aliqua, aliquid (quis, qua, quid cando vai despois da conxunción si)	Todos eles comparten estas dúas características: FORMA: Baséanse no relativo e no interrogativo, e posúen unha parte invariable xunto con outra que se declina TRADUCIÓN: <u>“algún, algunha, algo”</u>
quidam, quaedam, quidam/quodam	
quispiam, quaequam, quidpiam/quodpiam	
quisquam, quaequam, quidquam/quodquam	
quisque, quaeque, quidque/quodque	
alius, alia, aliud	Declínanse como os adxectivos do primeiro tipo, coa excepción do Xen. e o Dat. sing., que son iguais ós do relativo TRADUCIÓN: <u>“un/unha... outro/a”</u>
alter, altera, alterum	
ullus, ulla, ullum (“algún, algunha, algo”)	Declínanse como os adxectivos do primeiro tipo, coa excepción do Xen. e o Dat. sing., que son iguais ós do relativo
nullus, -a, -um (“ningún, ningunha, nada”) Existen tamén as formas nemo, -inis (“ninguén”) e o substantivo neutro indeclinable nihil (“nada”)	
unus, -a, -um (“un só, unha soa”)	
totus, -a, -um (“todo, -a”)	
solus, -a, -um (“só, -a”)	
uterque, utraque, utrumque	
	O segmento -que é invariable; para a declinación, ver uter, utra utrum TRADUCIÓN: <u>“os dous, as dúas”</u>

NUMERAIS

CIFRA	CARDINAIS	ORDINAIS (todos -us, -a, -um)
I	unus, -a, -um	primus
II	duo, -ae, -o	secundus
III	tres, tria	tertius
IV / IIII	quattuor	quartus
V	quinque	quintus
VI	sex	sextus
VII	septem	septimus
VIII	octo	octavus
IX / VIII	novem	nonus
X	decem	decimus
XI	undecim	undecimus
XII	duodecim	duodecimus
XIII	tredecim	tertius decimus
XIV / XIII	quattuordecim	quartus decimus
XV	quindecim	quintus decimus
XVI	sedecim	sextus decimus
XVII	septendecim	septimus decimus
XVIII	duodeviginti	duodevicesimus
XIX / XVIII	undeviginti	undevicesimus
XX	viginti	vicesimus
XXX	triginta	tricesimus
XL / XXXX	quadraginta	quadragesimus
L	quingenta	quingentesimus
LX	sexaginta	sexagesimus
LXX	septuaginta	septuagesimus
LXXX	octoginta	octogesimus
XC / LXXXX	nonaginta	nonagesimus
C	centum	centesimus
CC	ducenti, -ae, -a	ducentesimus
CCC	trecenti, -ae, -a	tricentesimus
CD / CCCC	quadringenti, -ae, -a	quadringentesimus
D	quingenti, -ae, -a	quingentesimus
DC	sescenti, -ae, -a	sescentesimus
DCC	septingenti, -ae, -a	septingentesimus
DCCC	octingenti, -ae, -a	octingentesimus
CM / DCCCC	nongenti, -ae, -a	nonagesimus
M	mille	millesimus
X	decem milia	decies millesimus
C	centum milia	centies millesimus
X	decies centena milia	decies centies millesimus

PALABRAS INVARIABLES

ADVERBIOS

1. Á parte dos que figuran no vocabulario ou no dicionario como tales, o latín obtén adverbios, na súa maioría dos denominados tradicionalmente como “de modo” a partir de adxectivos por varios procedementos de derivación:

PROCEDEMENTOS	TIPO DE ADXECTIVOS	SUFIXO	EXEMPLO
COMÚNS	1º (ex.: <i>clarus</i> , -a, -um)	-e	clare
	2º (ex.: <i>fortis</i> , -e)	-iter	fortiter
ESPECIAIS	1º (ex.: <i>multus</i> , -a, -um)	-um (ac. neut.)	multum
	1º (ex.: <i>rarus</i> , -a, -um)	-o (abl.)	raro

2. Algúns adverbios presentan gradación, como os adxectivos. Para o caso do comparativo de superioridade e do superlativo o latín emprega, tamén como nos adxectivos, dous sufixos:

COMPARATIVO DE SUPERIORIDADE	-ius	doctius (de <i>doctus</i> , -a, -um) suavius (de <i>suavis</i> , -e)
SUPERLATIVO	-issime/ -errime/ -illime	firmissime (de <i>firmus</i> , -a, -um) miserrime (de <i>miser</i> , -a, -um) facillime (de <i>facilis</i> , -e)

PREPOSICIÓNS

1. Só poden rexer dous casos: Ac. e Abl. Aparecen identificadas no vocabulario ou dicionario, pero cómpre coñecer algunhas relativas á noción de “lugar”:

NOCIÓN DE LUGAR	PREPOSICIÓNS	CASO	SIGNIFICADO
“en onde” (VBI)	in	ABL	“en”
“cara a onde” (QVO)	ad	AC	“a”, “cara a”
	in		
“de onde” (VNDE)	a/ab	ABL	“de”, “desde”
	e/ex		
“por onde” (QVA)	per	AC	“por”, “a través de”

2. Algunhas palabras expresan o lugar dun xeito especial:

PALABRA	PARTICULARIDADE	EXEMPLOS
nomes de cidade e illas pequenas	1. non precisan preposición para expresar “lugar a onde” nin “lugar de onde”	Romam (“cara a Roma”) Luco (“desde Lugo”) Romae (“en Roma”) Toleti (“en Toledo”)
casos especiais: domus , -us e rus , ruris	2. expresan o “ lugar en onde ” cun sufixo	domi (“na casa”) ruri (“no campo”)

CONXUNCIÓNS

Son moitas e de funcionamento moi variado; aparecen identificadas no vocabulario e no dicionario, aínda que cómpre coñecer as máis cotiás:

TIPO	CONXUNCIÓNS	SIGNIFICADO
copulativas	et , atque , - que nec , neque	“e” “e non”, “nin”
disxuntivas	aut , vel , - ve	“ou”
ilativas	nam , namque , enim , itaque	“pois”, “así pois”
adversativas	sed , autem , at , vero	“pero”, “con todo”

NEXOS NON COORDINANTES

DESCRIPCIÓN FORMAL	MARCADOR	MODO VERBAL	TRADUCCIÓN
DECLINABLES	QVI QVAE QVOD	ind./subx.	(o/a) que; o/a cal o/a que; quen
	QVALIS, -E	ind./subx.	como; igual que como; igual que
	QVANTVS, -A, -VM	ind./subx.	tan grande... como canto,-a
	QVICUMQVE, QVAECVMQVE, QVODCVMQVE	ind./subx.	calquera (cousa) que
	QVISQVIS, QVISQVID	ind./subx.	calquera (cousa) que
	ANTEQVAM, PRIVSQVAM	ind./subx.	antes de que
NON DECLINABLES	POSTQVAM	ind./subx.	despois de que
	CVM	ind.	cando
		subx.	ó + inf.
	VT	ind.	cando
	VBI	ind./subx.	cando
	QVO	ind./subx.	cara a onde
	VNDE	ind./subx.	de onde
	QVA	ind./subx.	por onde
	VT	ind./subx.	do mesmo xeito que (con <i>sic, ita</i>)
	QVAMQVAM, ETSI, TAMETSI	subx.	aínda que
	QVOD, QVIA, QVONIAM	ind./subx.	porque, posto que
	SI / NISI	ind./subx.	se / se non
	VT / NE	subx.	para que/para que non (cos verbos “de temor”, ó revés)
	SED, VERVM, AT	ind.	pero, mais
	QVOD	ind./subx.	o feito de que
	VT / NE	subx.	que / que non (cos verbos “de temor”, ó revés)
	AN, NVM, VTRVM	subx.	se